

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

1

Том 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 14.04.2025).

3. Піть І. Ю. Суб'єктний склад військових адміністративних правопорушень: нормативні та практико-прикладні аспекти. *Актуальні проблеми держави і права*. 2024. № 103. С. 141–155.

4. Роз'яснення щодо фінансової доброчесності: застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю (подання декларації, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, повідомлення про відкриття валютного рахунку, затвердженні Національним агентством з питань запобігання корупції від 13.11.2023 р. № 4. НАЗК. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/deklaruvannya/hh-osoblyvosti-deklaruvannya-okremyh-kategorij-osib-vijskovosluzhbovtsiv-pratsivnykiv-sbu/?id=6152#post6152> (дата звернення 14.04.2025).

Ключові слова: адміністративна відповідальність, запобігання корупції, антикорупційний контроль за фінансами, військовослужбовці, військові посадові особи.

Keywords: administrative liability, corruption prevention, anti-corruption financial oversight, military personnel, military officials.

Бевзюк Ангеліна Костянтинівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри адміністративного та фінансового права*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

Насильство порушує основоположні права людини та є наслідком глибоко вкоріненої нерівності між статями, а також дискримінації за гендерною та національною ознаками. На жаль, в сучасному світі все частіше трапляються випадки, коли особи стають жертвами домашнього насильства та насильства за ознакою статі. Україна не є виключенням. В Україні щорічно фіксується близько 100 тисяч випадків насильства, при цьому жінки становлять приблизно 90% постраждалих. Відповідно до положень Концепції державної програми, що передбачає заходи протидії домашньому насильству та насильству за статевою ознакою в період до 2025 року: «... домашнє насильство є однією з найгостріших соціальних проблем, від якої страждають як жінки, так і чоловіки. Найбільш вразливими є жінки та діти. До групи підвищеного ризику потрапляння в ситуацію насильства належать особи з інвалідністю, люди похилого віку, внутрішньо переміщені особи, жінки із сільської місцевості» [1]. Таким чином, проблематика виокремлення адміністративно-правових заходів протидії насильству є актуальною та потребує вирішення.

В національному законодавстві передбачено юридичну відповідальність за такого роду правопорушення. Залежно від тяжкості вчиненого правопорушення, за домашнє або гендерно зумовлене насильство може наставати як кримінальна, так і адміністративна відповідальність. Для зменшення кількості правопорушень, пов'язаних з насильством можуть бути використані адміністративно-правові заходи впливу. Керуючись положеннями ч. 1 ст. 19 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», можливим є виділення адміністративно-правових заходів, які спрямовані на протидію домашньому насильству (зазначимо, що ці ж заходи змістовно можуть бути застосовними для протидії насильства за ознакою статі). Отже, заходи протидії домашньому насильству є наступними:

1. Впровадження можливості використання адміністративного примусу для попередження осіб від вчинення протиправних дій щодо інших людей;

2. Організація та проведення галузевих і міжгалузевих досліджень, що стосуються стану, причин і факторів, які сприяють поширенню домашнього насильства, а також оцінка ефективності законодавства у сфері запобігання та протидії цьому явищу та практики його реалізації;

3. Проведення інформаційних кампаній серед населення, включаючи дітей та молодь, з метою запобігання та протидії домашньому насильству, а також роз'яснення його форм, проявів і юридичних наслідків;

4. Розробка та впровадження навчальних і виховних програм у навчальних закладах, що стосуються запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема для дітей;

5. Активне залучення засобів масової інформації до реалізації інформаційно-просвітницьких ініціатив, спрямованих на протидію домашньому насильству. Зокрема, це включає популяризацію чуйного ставлення до осіб, які постраждали від насильства (особливо дітей), а також підвищення рівня обізнаності громадян щодо необхідності негайного інформування про подібні випадки, зокрема шляхом звернення до кол-центру, що займається питаннями запобігання домашньому та гендерно зумовленому насильству, а також насильству щодо дітей.

6. Важливо організовувати та проводити як загальні, так і спеціалізовані тренінги й семінари для професіоналів, які здійснюють діяльність у сфері протидії домашньому насильству. Особливу увагу слід приділяти підвищенню кваліфікації працівників правоохоронних органів і суддів, залучених до розгляду таких справ.

Крім того, адміністративно-правові заходи протидії насильству можуть мати прояв у застосуванні різних інструментів впливу суб'єктами публічної адміністрації для забезпечення досягнення поставленої мети. Національна поліція України здійснює низку адміністративно-правових дій, спрямованих на боротьбу з насильством. До цього переліку входять такі дії, як прийом і обробка заяв та повідомлень про випадки домашнього насильства, включаючи ті, що надходять

до кол-центру, який створено для реагування на випадки гендерно зумовленого насильства. Також передбачено інформування постраждалих про їхні права, доступні заходи та соціальні послуги, якими вони можуть скористатися. Крім того, здійснюється винесення термінових заборонних приписів щодо кривдників, їх взяття на профілактичний облік та проведення профілактичної роботи з ними. Також важливим є контроль за виконанням спеціальних заходів протидії домашньому насильству кривдниками протягом визначеного терміну, відкликання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством тощо [2].

Важливим інструментом у системі запобігання проявам домашнього насильства та насильства, зумовленого гендерною належністю, є Єдиний державний реєстр таких випадків, що забезпечує ефективне документування та моніторинг ситуацій. Цей реєстр є сучасною автоматизованою системою, що забезпечує збирання, обробку, зберігання й управління даними щодо таких правопорушень. Функціонування та активне застосування зазначеного Реєстру має на меті запобігання повторним випадкам домашнього та гендерно зумовленого насильства. Він сприяє реалізації комплексних заходів у сфері протидії насильству, а також забезпечує узгоджену взаємодію між усіма залученими суб'єктами, відповідальними за виконання відповідних дій.

Адміністративно-правові інструменти для боротьби з домашнім насильством та насильством на основі гендеру передбачають використання адміністративного примусу. Це, зокрема, проявляється у притягненні правопорушників до відповідальності відповідно до статті 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Такі дії вважаються навмисними і можуть включати фізичний, психологічний або економічний тиск. Прикладами можуть бути застосування сили без заподіяння тілесних ушкоджень, погрози, образи, переслідування, а також позбавлення особи необхідних ресурсів, таких як житло, їжа, одяг, майно чи фінанси, на які вона має законне право. Додатково, передбачена відповідальність за невиконання термінових заборон, накладених на правопорушника, або за не надання інформації уповноваженим підрозділам Національної поліції про своє тимчасове місце перебування, якщо такий припис був виданий.

Узагальнюючи, слід зазначити, що адміністративно-правові заходи у сфері протидії домашньому та гендерно зумовленому насильству є інструментами публічного управління, які реалізуються уповноваженими органами з метою запобігання таким правопорушенням. Ці заходи поєднують у собі як превентивну, так і примусову складові – від обмежувальних приписів до накладення адміністративної відповідальності. Важливим позитивним кроком є функціонування реєстру осіб, які скоїли акти домашнього чи гендерного насильства. У подальшій роботі пріоритетним напрямом має стати розробка ефективних програм реабілітації постраждалих, а також упровадження механізмів виявлення та запобігання новим випадкам насильства.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.10. 2018 р. № 728-р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.11.2024).
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7.12.2017 р. № 2229. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 14.11.2024).
3. Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2019 р. № 234. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234-2019-%D0%BF#n9> (дата звернення: 14.11.2024).
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. № 8973. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 14.11.2024).

Ключові слова: адміністративно-правові заходи, домашнє насильство, насильство за ознакою статі, права людини, гендерна дискримінація, соціальні програми, превентивні заходи, протидія насильству, законодавче регулювання, адміністративна відповідальність.

Keywords: administrative and legal measures, domestic violence, gender-based violence, human rights, gender discrimination, social programs, preventive measures, combating violence, legislative regulation, administrative responsibility.

Данілов Олександр Дмитрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного і фінансового права*

НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Ефективне функціонування судової системи значною мірою залежить від професійної підготовки державних службовців, які забезпечують її роботу. Судові адміністратори, секретарі судових засідань, працівники канцелярій та інші посадовці відіграють важливу роль у підтримці незалежності судової влади, оперативності розгляду справ та дотриманні принципів правової держави. В умовах судової реформи в Україні та прагнення до євроінтеграції особливої уваги набуває питання відповідності підготовки судових державних службовців європейським стандартам, що передбачають високий рівень професіоналізму, безперервне навчання та застосування сучасних технологій у правосудді.